

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre	240 Lei.
Fél évre	120 Lei.
Egy negyed évre	60 Lei.
Egy hónapra	20 Lei.

Hirdetések árszabása szerint
díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Oszádi Egyesült Vas-
úti palotájában.

KIADÓHIVATAL

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand 1
(József főherceg-ut) 22. szám

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Péntek, március 17.

Szovjetoroszország — franciabarát.

(Miért fordultak el Leninék Németországtól?)

Az európai külpolitika legújabb szenzációja: Oroszország francia-barátsága. Ez amennyivel meglepőbb, mivel eddig Szovjetoroszországot mindenki németbarátnak tudta, a miből sokan, nagyon sokan a jövő kialakulását illetőleg merész és messzemenő következtetéseket vontak le. S most íme az egész szovjet-sajtó egészen váratlan és hirtelen fordulattal franciabarát hurokat penget. Minthogy pedig ezidőszakra az orosz sajtó a maga egészében nem tekinthető egyébnek, mint az orosz szovjetvezérek szócsövének, kétségtelen, hogy az orosz szovjetsajtó hangja a szovjetkormány torkából bugyog. Az orosz szovjetsajtóban csodálatosképpen egyszerre elnémultak azok a vádak, amelyek Franciaországot imperialisztikusnak és reakciónak mondták. De nem hallik hang a Franciaország elleni revansból sem, melynek szükségességét az orosz sajtó még nemrég oly buzgón hirdette, amiért Franciaország volt az orosz fehér ellenforradalmak főrendezője.

Leninről ismeretes, hogy az orosz szovjetvezérek közül neki van a legszélesebb politikai látó-

köre és hogy Németország előtt mindig sokkal rokonszenvesebb volt, mint Franciaország, melyet eleddig állandóan „az európai imperializmus elpusztítandó tüzfész-kének” tartott. Az orosz szovjetsajtó egyöntetű hangjából azonban azt kell következtetnünk, hogy külpolitikai tekintetben most már ő is, teljesen francia irányba orientálódott. Honnan e hirtelen változás?

Mielőtt belebocsátkoznánk az okok kutatásába, rá kell mutatnunk arra is, hogy amióta a szovjetsajtó ugyyszólván átmenet nélkül Franciaországgal keztyűs kézzel bánik, azóta és pont csak azóta dühös cikkeket közöl Németország ellen. Az összefüggés tehát adva van, különösen, ha tudjuk, hogy az orosz sajtó, mely eddig kereken visszautasította és nem ismerte el az eddigi békeszerződéseket, most egyszeriben fölfedezte, hogy Németország elismerte a versaillesi szerződés 116. paragrafusában Oroszországgal szemben való kártérítési kötelezettségét is, még pedig az antant által megállapított összeg erejéig. Minthogy pedig Oroszország látja, hogy az

antant csakis abban az esetben ismeri el a szovjetkormányt, ha az vállalja a cári Oroszország adósságait, most hirtelen rámutat a versaillesi szerződés idézett paragrafusára. A külföld által való elismertetése a szovjetkormány-nak ugyyszólván létkérdése, mert csakis elismertetése által tudja magát mintegy nemzetközileg törvényesíthetni. Ha pedig ennek árul — s milyen árat nem adna érte a szovjetkormány — vállalnia kell a cári Oroszország adósságait, miért ne ismerné el a versaillesi szerződés érvényét, mely, miként az antantnak, Oroszországnak is milliárdokat biztosít jóvátétel címén. Oroszország tehát megfizeti a cári adósságokat, ámde ugyanakkor fizessen neki Németország, ami gyakorlatilag ugyis megoldható, hogy az antant hajtsa be orosz követeléseit Németországon. Itt találkoznak Oroszország és Franciaország érdekei és ez a magyarázata Oroszország hirtelen franciabarátságának.

Oroszország Németországgal Külömben sincs megelégedve. Első sorban azért nem, mert Németország minden erejével ellenáll a bolsevizálásnak. De meg azért sem, mivel Németország kereken megtagadta azt az öt milliárdnyi

német papírmárkahitelt, amit Kresztinszki, a szovjet megbízottja Berlinben a minap nem is annyira kért, mint inkább egészen gorombán követelt. Hozzájárult mindehhez, hogy Oroszország a Németországgal kötött nagyarányú szállítási szerződésekre a szovjetkormány véleménye szerint csúnyán ráfizetett.

Vajjon Franciaország Németország iránti gyűlöletében kap-e Oroszország franciabarátságán, még nem tudni. Mint az Aradi Közlöny mai sürgőnyel mutatják Oroszország minden esetre megte- te a kezdeményező lépéseket s most a francia diplomácia dolga beleharap-e a kemény dióba?

Bratianu békül.

(Mandátumot juttat a magyaroknak.)

BUCURESTI. Bratianu körében megcáfolják azt a hírt, mintha a miniszterelnök és Constantinescu között nézeteltérések merültek volna fel. Constantinescunak az a véleménye, hogy okvetlenül szükség van a nemzeti párttal való együttműködésre és amennyiben ezt a kívánságot a kormány nem teljesíti, úgy kilép. Erre azonban nem fog sor kerülni, mert már a

A szinpadai öltözködés.

BUDAPEST. Mikor az ősember az első mezt magára öltötte, nem gondolta el, milyen nagy gondnak csiráját veti a jövőendő emberiség közé. Hogy az ember a kor igényeinek, az idősorok változásának, a modern ember életében annyira fontos látszatnak egyben anyagi helyzetének megfelelően öltözködni tudjon, ezzel bizony nagy gondot rótt rá a fokozatos művelődés. De hogy ebből a nagy gondból tetemes rész esett a színészekre s főként a színésznőkre, ezt mindenkinek el kell ismernie. A szinpadon a színésznő öltözködésének a szerepe egyéniségéhez kell alkalmazkodnia, megfelelnie a kor izlésének s a nézőközönség azon kívánságának hogy látványosság legyen. Persze, hogy ezek a követelmények harmonikus- sán egybeolvadjanak, a művésznek saját énjét, saját izlését sem hagyhatja ki. Ezért van az, hogy a színésznők modern szerepeikben sem öltözködnek szigorúan a divat szerint, hanem a maguk divatját, a nélkül, hogy a kor izlésétől elzárkóznának. Az egyéni öltözködés a művészetükkel együtt fokozódik. Különösen jellemző ez a nagy drámai színésznőknél.

A nagy drámák, tragédiák hősnője Jászai Mari, ha modern darabban játszik is, arra törekszik, vagyis egyénisége úgy kívánja, hogy méltóságát és komoly érzéseket keltsen a ruházatával. Szereti a hosszú bőruhákat, nagy ujjakat, csipkéket s nem törődve a változó divattal, minden alkalommal valami gallért vagy köpenyt visel magán. Márkus Emma öltözködése más irányú. Az ő ruhái a legutolsó divatot követik. Ő főszínt helyez arra, hogy a divathölgy minden kellékével jelenjen meg a szinpadon modern szerepeiben, de azért ő sem enged el az egyéniségében kifejlődött öltözködési módot. Ruhája hosszabb vagy dúsabb, mint a tervezett modellek s okvetlen valami uszályféle csipke vagy schavol lengi körül, mintha az érzelmek, vágyak és szerelmek ezekbe a fátylakba volnaak folytva, hogy egy-egy lebbenésükkel ezer könnyet csaljanak ki a nézők szeméből.

A szinpadon minden tekintetben szigorúan divathozmért ruhát csakis a vígjátékok művésznői viselnek. Bár Varsányi Irén a párisi divathölgyben is magával hozza egyéniségének művészi színezését. De általában a vígjátékok hősnői a legfőbb divatot viszik a szin-

padra, a lehető legmerészebb tulzással. Ez a tulzás megnyilatkozik a ruha színében, a merész dekoltázsokban az uszály vagy a ruha, hosszabb vagy rövidebb voltában. Az operette-ballettek a legfényesebbek, a legszebbek is csak torzképei a divatnak. Szándékos torzképei. A jellegzetes formák vagy színek tulzottnak, hatványozva vannak ezeken a toalettek föltüntetve a mi szinpadjainkon még inkább, mint Berlinben vagy Párisban. Természetesen, is a szereplő művésznek ötletei adták meg a ruha karakterét. Különösen Fedák Sári mestere az ilyen divatkarikaturáknak. Ő nála jellemző, hogy a királynői s a parasztnői öltözködéseket is, tetszetős formában ugyan, de eredeti ellentétét messze túlszárnyalva viseli a szinpadon. Az operettművésznők ruháit általában úgy tervezik, hogy meglepők legyenek a néző számára s a kor izlésének szépségei vagy ferdeségei szembevetődnek legyenek.

Azért, aki színházba azért megy, hogy a divatot onnan lesse el, az legtöbbször csalódik. Mert a szinpadí öltözködés csak egyesekre illik. A színésznő ha szép, gyönyörűre is a szinpadon, de semmi- esetre se divatkép. Bár egy-egy új színpad elhelyezése előtt igen sok

gondot és időt fordít toaletti elgondolására és megtervezésére. Ruháinak színei s formája legtöbb ször a szerepének tanulásával együtt emelkedik ki lelki képzeletében. S amint ő mindinkább átveszi szerepének a lényét, úgy akarja sokszor még a legutolsó pillanatban is formázni magához és szerepéhez a ruháit. Tévedés azt gondolni, hogy a művésznek egyszerűen az elsőrangú szabókra bízák ruháik megtervezését s elkészítését, hiszen lelket akarnak helyéltetni, éppen úgy, mint a szerepükbe, tehát részt kell venniük azok létrehozásában. A tervek s fantáziák kivitele néha még angyi nehézségekbe is ütközik, mert hiszen nem minden művésznőnek van a birtokában a mesebeli kincsesláda, amely fenekeket. A szinpadí öltözködés olyan, moloch, hogy jólakni sohasem tud minden pénzt fölemészteni képes. Az aszszonynak, a szegény és gazdag nők nagy tömegének békétűrőssel kell hát elviselni azt a nagy gondot, melyet a maga s gyermekei ruházkodására, öltözködésére fordít. Megnyugvással vegye, hogy a szinpadon ragyogó nők, az irigvelt színésznők, még sokkal inkább megrágnak ezzel a gonddal terhelve.

legközelebb megindulnak a tárgyalások a nemzeti párttal.

BUCURESTI. Az Adeverul azon véleményének ad kifejezést, hogy a liberálisok, mielőtt a nemzeti párttal tárgyalnának, a magyarokkal és a svábokkal akarnak kibékülni, akiket joggal elkésztették, hogy jelöltjeiket visszautasították. Megegyezés esetén a liberálisok sok helyen lemondanak és új választás esetén a megüresedett kerületekben a svábokat és a magyarokat támogatják. (RTI.)

BUCURESTI. A Dimineata írja, hogy a nemzeti párt részvesz a kamara ülésén és erőiesen tiltakozni fog a választásokon elkövetett visszaélések és szabálytalanságok ellen, azután kivonul az üléstől. (RTI.)

Az összeesküvési per.

(A főtárgyalás harmadik napja.)

BUCURESTI. A cluji összeesküvési per harmadik napján elsőnek Kőszeghy Oszkárt hallgatta ki a bíróság, aki elmondotta, hogy Fehérváry Mátyást egy rendőrtisztviselő mint öccsét mutatta be neki. Később őt letartóztatták és a jegyzőkönyv felvételénél Fehérváry veréssel kényszerítette valótlán, vallomásra. Más ízben szabadon bocsátást ígérték neki, ha azt vallja, amit kérnek tőle. Nagy érdeklődést keltett a tárgyaláson az a bejelentés, hogy Fehérváry felkereste Fabrius Győzöt és kijelentette, hogy külföldi utlevelet kapott és elhagyja az országot és nem kell félnie, ha leleplezi mindazt, amit a tárgyalásról tud. Hosszabb szünet után az ügyész monddta el vádbeszédét és hangoztatta, hogy a vádlottak közül Tamás Bandit tartja a legveszélyesebbnek, aki már egyszer el volt ítélve. A vádbeszéd után Móra ügyvéd kezdte meg védőbeszédét és több órán át folytatta azt.

Osztrák-Magyar Bank felszámolásáról megegyeztek.

BÉCS. Ma megegyezés jött létre Ausztria és Magyarország között az Osztrák-Magyar Bank felszámolásának ügyében. A megegyezés szerint Magyarország és Ausztria elejtik a bank aranykészlete iránt támasztott igényeiket. A megállapított kulcs szerint rájuk eső 2 és félmillió aranykoronáról lemondanak és ezt az összeget a többi utódállam között fogják szétosztani. Ennek ellenértéképpen Ausztria és Magyarország teljes tehermentesítést kapnak a felszámoló tömeggel szemben és az utódállamokkal szemben fennálló kötelezettségeiktől. A részvényesek meg fogják kapni a bank osztrák területén levő fióképületeit, a bécsi nyomdaépületeket és annak a berendezését. A budapesti és a prágai banképületeket a felszámoló tömeg javára fogják értékesíteni. A két államnak most kötött megállapodása csak akkor lesz érvényes, ha ehhez a jóváételi bizottság és az érdekelt államok kormányai mind hozzájárulnak.

Aradi műkedvelők

Deutsch Andorné.

— Hány éve énekel a nagyságos asszony?

— Talán hagyjuk az éveket feleli mosolyogva — különben is azt hiszem, hogy már a születésem óta énekelek.

A kedves, meghitt szalonban egy bájos, élénk hölgy ül velem szemben: Deutsch Andorné. Az aradi közönség már jóideje nem hallotta sem hangversenydobogón, sem a színházban, gondoltam hogy legalább az Aradi Közlöny hasábjain szölgáltassuk meg ezt a kedves, mosolygó szemű asszonyt. Fesztenül, egy kissé kelleltenül felel a kérdéseimre. — Nem szeretem, hogy a nyilvánosság elé akarjuk vinni, amit elmond. Mindamellett annyi rutinnal illeszkedik be az interjú kereteibe, mint egy miniszter, vagy divatos feltaláló, szóval olvasvalaki, aki a kíváncsiskodó újságírók kérdéseit már megszokhatta. Mikor megkérdem, hogy miket énekel, a legszabatosabb interjú stílusban mondja:

— Főleg dalokat. Leginkább moderneket, Brahms, Strauss, Richard, Wolf — ezek a kedvenceim. Természetesen mást is énekelek, áriákat is, de mégis csak a daléneklés az erős oldalom. Sokat szerepeltem jótékony célra, hangversenyeken. Még ma is tanulok, sokat skálázom. Szükség van erre. Már leánykoromban többször játszottam Temesváron prózai darabokban, természetesen csak műkedvelésből. Ezt a fogalmat, hogy lámpaláz, nem ismerem. A színpadon épp olyan fesztenül, nyugodtan mozgok és beszélek, mint most magával.

— És tényleg annyi könnyedséggel, annyi nemtörődomséggel mondja mindezeket, hogy képtelenségnek tartom, hogy ennek az aranyos asszonynak még trémás pillanatai lehessenek. Nyugodtan folytatja:

— A legnagyobb sikerem Offenbach híres egyfelvonásos operájában, a Varázshegedű női főszerepében volt. Azt hiszem hatszor egymásután adták a színházban, mind a három szerepet műkedvelők. A közönség el volt ragadtatva és a rövid pár nap alatt olyan népszerű lettem, hogy a kis iskolás fiúk, mikor megláttak az utcán, köröskörösköztek énekelni a darabbeli áriáimat. Nézzen oda...

A falon egy berámázott selyemre nyomtatott színlap függ. Régen elhervadt koszorúk selyemszalagjai között. A Varázshegedű dicsőségét őrzi a kis szalonban. Fényképek, virágok, értékes régiségek teszik puhává, ezt a meleg asszonyi fészket, melynek énekes madara most hirtelen felkacag.

— Egész vigiáték lett ebből a kedves operából. Képzeld csak: Egy ízben, azt hiszem másfél napra hazautazom Temesvárra. Déli fél egy lehetett, egyszerre csak beállt négy elegáns, ismeretlen úr. „Hallották, hogy itthon vagyok és nagyon szeretnék, ha esztére elnékelném a Varázshegedűt”. Önkéntelenül is kacagnom kellett. Természetesen refüt adtam. Így: „Ezidejűleg nem vagyok vendégszereplésekre berendezve”. És Aradon is. Ha csöngették és nőegyleti hölgyek jelentek meg az ajtóban, azonnal tudtam, hogy ezek a Varázshegedű miatt jönnek. Már valamennyien ezen mulattunk.

— És ugyátszik újra átéli ezt a kedves elmúlt vigasságot, mert úgy kacag, annyi nekilendüléssel, mintha jómagam is egy pápaszemes nőegyleti kávésnénike volnék, aki a Varázshegedűben való vendégszereplésre akarnám megnyerni.

— A kislányom, — egyik a három közül — egyszer azt mondta: Anyuska, ha én férjhez megyek, azt fogom mondani az unokáidnak: Gyerekek utazzunk Aradra, mert a nagymama ma biztosan fel lép a Varázshegedűben. És mintegy végszóra az egyik

kislány a másik szobában egy nagyszerű hangú harmoniumon a Faust opera imáját kezdi játszani. Gounod mester belekontárkodott Offenbach ur dolgaiba. Egy pillanatra meglepetten figyelek fel. Ő nagysága sietve adia meg a választ.

— A három kislányom közül az egyik, amint hallhatja, nagyszerűen játszik harmoniumon és zongorán. A legnagyobb — különben mindketten tavaly érettségiztek — gyönyörűen táncol és gitározik. Nézze csak!

A harmadik szoba egyik sarkában széles ébenfa zongora terpeszkedik. Vele szemben a másik oldalon hatalmas kínai esernyős villanylámpa mellett egy selyempárnás barokk fotelle. A lábánál két remekbe készült gitár, felszalagozva, mint ahogy a német diákok szokták a burschenschaftbanokkal felékesíteni a hathuru „laute”. A falakon képek. Különféle táncpozitúrában örökítették meg ezek a legidősebb „kislányt”.

Erről aztán a „harmadik” is eszembe jut. Erről még nem mondtott a mamája semmit. Szerényen merészkedem:

— Hát a harmadik kislány mit csinál nagyságos asszonyom?

— Őh az még csak „8 éves”, az még semmit sem csinál.

— És a boldog mama ezúttal is olyan hamiskásan és huncutul kacagott, mint amikor a négy temesvári elegánsnak kosarat adott a Varázshegedű ügyében.

(b gy.)

A csehek Magyarorszáért.

(Uj politika kelet felé.)

BUDAPEST. A Magyar Hírlap arról értesül, hogy a csehszlovák Politika című napilap foglalkozik azzal, hogy a közgazdaságban új orientáció jelei mutatkoznak. Cseh ország ma még kénytelen barátkozni a nyugati hatalmakkal, de Csehszlovákia arra hivatott, hogy a neoszlovákizmus vezetője legyen. A kérdésnek az a lényege, hogy a cseheknek és a tótoknak ezentúl nem nyugat felé kell orientálódniuk, hanem kelet felé és így többek között Oroszország felé is. Hodzsa Milán, aki nemrégiben Párisban előadást tartott a csehszlovák állam helyzetéről, monddta azt, hogyha Magyarország a bekeszszködésnek becsületesen megfelel és ha annak rendelkezéseit betartja, akkor jóvátételi kötelezettségeit, melyeket rá kiróttak, el kell engedni. Az irányváltásnak az a magyarázata, írja a Politika, hogy Csehszlovákiának a jóvátételből nem jut semmi és az az érdeke, hogy Magyarország gazdaságilag ne menjen tönkre. Mert ha a valutája tönkremegy, akkor gazdasági piaca nem lesz fellelvőképés, Csehszlovákia pedig elvesztené egy igen jelentékeny piacát.

— A lipcsei mintavásár óriási sikere. Lipcse, E hó 8-ig 140.000 kereskedő látogatója volt a lipcsei mintavásárnak. Ez oly rekord, amint eddig a világ egyetlen mintavására sem ért el. Számos cég már nem képes rendeléseket átvenni, annyira túl vannak halmazva megrendelésekkel.

A török szultán udvari karmestere Aradon.

(Berger Károly hazatérkezései.)

A Sír. Rossu-Sirianu (Aulich Lajos-
né) édesanyja lakásán felkerestük
Berger Károlyt, a hírneves aradi szár-
mazású hegedűművészt, a török szul-
tán udvari karmesterét. Az egyszerű,
pedáns tisztaságú lakás előszobájában
ül Berger Károly és az édesanyjával be-
szélget. Barátságosan fogad, de mikor
megtudja, hogy hírlapi interjú akatunk
tőle, fáradtan védekezik:

— Privát információkat szívesen
adok, ha érdekli a törökök sorsa, de
nagyon kérem, ne írjon rólam. Pihenés
jöttem haza. Rendszeret dolgoztam.
Most fejeztem be egy hangverseny-
turnémat Alexandriában és Egyiptom
más városában koncertoztam. Vágytam
már az édesanyjamat látni. Ha a hírla-
pok közül, hogy itthon vagyok, me-
gint rengeteg látogatóm akad, akik bár
valamennyien kedvesek nekem, de én
ezt az egyhavi szünetemet kizárólag
gyakorlásra akarom fordítani.

Bevezet a belső szobába. A falon
a művész két életnagyságú festett ké-
pe, mindkettő hegedülés közben ábrá-
zolja Berger Károlyt. Azonnal meg-
ragadja figyelmünket a szoba közepén
álló ébenfa asztalka, sűrű gyöngyház
mozaik berakásokkal.

— A török trónörökösöt kaptam,
mikor szabadságomra jöttem — vilá-
gost fel Berger. — A trónörökös, ugyan-
gy a szultán is, nagy zenekedvelők. A
trónörökös különben három perzsasző-
nyeget is ajándékozott nekem. Az egyik
szőnyeg a császári palota leltárnaplója
szerint már 150 éve van a szultáni csá-
lád birtokában.

Megtapogattam. Olyan sejtmes a
fogása, mintha most került volna ki
valamelyik szőnyegszövő műhelyéből.
A szultán is adott ajándékot Berger Ká-
rolynak. Egy aranykelyhet, melyen
több száz éves török felírások vannak,
a foglalat pedig arany porcellán és
egy kardot, amely a szultán egyik őseé
volt. A gyönyörű díszkardon arany
berakással török felírással a követke-
ző szöveg:

— Ezzel győzzél, vagy ezáltal halj
meg!

Az íróasztalon hever a török trón-
örökös arcképe, rajta a következő fel-
írás: „A mon cher maître Charles
Berger.”

Kértük, hogy sikereiről beszéljen.
Szerényen ífajlja vissza a kérdést. Mi-
kor beszél, érdekes szépségű karakte-
risztikus arca különös melegséget köl-
csönöz szavainak. A diványon egész
halom papiros fekszik. Az édesanyjá-
nak hozta haza a művész, hogy örüljön
fia sikereinek. Plakátok és műsorok a
művész hangversenyéről, amelyek tu-
domására adják Sztabul lakóinak,
hogy Károly Berger, a szultán udvari
karmestere hangversenyt tart. Konstan-
tinápolyról és az ottani viszonyokról is
érdekes dolgokat mondott el Berger.

— Nagy drágaság van mindenütt.
A szultánnak a tulajdonképeni hatalma
jelenleg csak Konstantinápolyra terjed
ki, amely különben is annyit fennhatóság
 alatt áll. A szabad török részekben
Musztafa Kemal pása az ur, aki azon-
nal bevonul Konstantinápolyba, amint
kivonul az antant. Hogy miként fog ki-
gyezni a jelenlegi uralommal, az a
jövő kérdése.

Csaknem másfél óra hosszat időz-
tünk a művésznél. Az előszobában már
egy aradi török szőnyegszövő várja a
hazajából érkezett művészt és Berger
Károly szinte kiűző örömmel üdvözl:

— Szalam alekum Effendi... és
karonfogva vezeti be a szobájába.

Poincaré tárgyalta a szovjettel.

(Az oroszok a franciák barátságát keresik. — Nem
marad el a genuai konferencia.)

PÁRIS. A Humanité beisméri,
hogy Cachu kommunista vezér
berlini tartózkodása alatt Radek-
től azt a megbízást kapta, hogy a
szovjet érdekeiben lépjen érintke-
zésbe Poincaré francia miniszter-
terelnökkel. Radek megbízta Ca-
chut, közölje a francia kormány-
nyal, hogy a szovjet örömmel ven-
né, ha egyik megbízottja tárgyal-
hatna Franciaországgal arról,
hogy Szovjetországnak mi a
helyzete Franciaországgal szem-
ben a gazdasági és politikai érint-
kezés megújítása esetén. Cachu
megígérte, hogy Radek ajánlatáról
értesíteni fogja Poincarét.

RÓMA. George Erlico inter-
pellációban megkérdezte Schanzer
olasz külügyminisztert, hogy tár-
gyalta-e a szovjettel. Hír szerint
Poincaré francia miniszterelnök a
francia kommunista párt kívánsá-
gára Moszkvával megindította a
tárgyalásokat. Schanzer a külpoli-
tikai vonatkozó interpellációt már-
cius 24-re napirendre tűzte.

BÉRLIN. Londoni jelentések
megcáfolják a genuai Konferencia
elhalasztását. Lloyd George angol
miniszterelnök rá akarja bírni Har-
dingot, az Unió elnökét, hogy Ame-
rika képviseltesse magát Genuá-
ban.

Zigre miniszter a magyarságról.

(Ninos számarányszertő képviselője a parlamentben.)

CELJ. Dr. Zigre Miklós kiseb-
bségi minisztert fölkereste egy hírla-
píró és megkérdezte, mennyi-
ben tartja összeegyeztethetőnek a
parlament alkotmányos jellegével
azt, hogy a két milliónyi magyar-
ságnak csak egy magyar képvisel-
ője van. A miniszter a következő-
ket mondotta:

— Az adminisztratív kérdések
megtárgyalása céljából szakítottam
meg huszonnégy órára utá-
mat, hogy az egységesítő bizottság
elnökeivel és vezetőivel ezeket a
kérdéseket megtárgyaljuk. A sür-
gős kérdések közül való az esküt
nem tett tisztviselők ügyének meg-
oldása is. Azt hittem, hogy a leg-
rövidebb időn belül meg fogom
tudni oldani ezt a kérdést is. Jog,
méltányosság és az állam érdek-
nek figyelembe vételével. Ugyan-
csak ilyen probléma a nyugdíj-
sok ügyének kérdése. Megbeszélé-
seket kívánok folytatni illetékes
egyénekkel a tisztviselők helyze-
téről és a pragmatikáról. Nem volt
még alkalmam megismerni Erdély
és a Bánság összes választókerü-
leteiben a választás lefolyt módját,
éppen ezért nem nyilatkozhatom
afelől, hogy minek a következmé-
nye az, hogy a magyarság jelölt-
jei közül csak egy képviselőt vá-
lasztottak meg, ha ugyan nem le-
het a magyarság képviselői közé
számítani azokat, akiket bár a kor-
mány programjával választot-
tak meg, de magyar emberek és a
magyar kisebbséghez tartoznak.
Meg vagyok győződve, hogy tel-
jes objektivitással fogják az ösz-
szes mandátumokat felülvizsgálni
és akár a jelölés körül, akár a vá-
lasztásokon előforduló tévedése-
ket, vagy szabálytalanságokat fe-
lülbírálják és úgy hoznak majd ha-
tározatot. Mindenesetre nem mond-
hatom azt, hogy a magyarság su-
lyának megfelelő számban van
képviselet a parlamentben. Nem
szabad azonban figyelmen kívül
hagyni azt a tényt, hogy a magyar-
ság minden átmenet nélkül akart a
passzívításból átlépni az aktivitás

terére. A passzívítás alatt azt a
közönyt is értem, amit a magyar-
ság tanúsított a közéletben, azért
nem alakult ki az egységes közvé-
lemény, amelynek következtében
kiküszöbölhetők lettek volna azok
az okok, amelyek most olyan ká-
rosan befolyásolták a magyarság
sorompóba lépését. Ennek a kö-
zönynek tulajdonítható, hogy a
magyarság az utolsó pillanatban
kereste a politikai aktivitást és
nem előbb próbált bekapcsolódni
a közéletbe, amelynek meg lett
volna az a következménye, hogy
napirendien tarthatta volna a vá-
lasztási lajstrom kiegészítésének
és az Erdélyre vonatkozó válasz-
tási törvény revíziójának kérdését.
A választások megsemmisítéséről
és a nemzeti párttal való tárgya-
lásokról nem nyilatkozhatom, mert
nem vagyok tájékozott teljesen
ezekben a kérdésekben. Majd Bu-
curestiben informálok a helyzet
felől.

Az exkirály megöszült.

(Külkötletjék Károlyt és Zitát.)

BÉCS. Az osztrák császári ház
vagyonkezelője, Schiager osztály-
főnök levelet kapott Zita exki-
rályné udvarhölgyétől. Az udvar-
hölgy azt írja, hogy Károly októ-
ber huszadika óta, amióta elhagy-
ta a hartensteini kastélyt, telje-
sen megöszült. Az udvarhölgy le-
vele további folyamán beszámol
a funchali eseményekről. Zita ex-
királyné májusra ismét örvende-
tes családi eseményt vár. Son
Karl asszonynak és Dhalug
Pechan orvosnak, akik az exki-
rály mellé vannak beosztva szol-
gálatra, ki kellett költözniük
a funchali Viktoria villából, mert
nem voltak képesek a házbért meg-
fizetni. Az exkirályi pár is hasonló
helyzet előtt áll. Jelenleg egyet-
len szűk szobában laknak. Egy-
előre egy funchali portugál Fun-
chaltól három óra járásnyira levő
villájában bocsájtott rendelkezé-
sükre lakást, azonban három hó-
nan múlva onnan si ki kell költöz-
niük. Egy volt soffőr az egyetlen
férjhezemély az exkirály személy-

zetében, ez vezeti a háztartást és
a könyveket. Az udvarhölgy le-
vele végén arra kéri az osztály-
főnököt, hogy küldjön valakit
Funchalba, hogy az ott rendet te-
remtsen és az exkirályi párt ren-
des körülmények közé juttassa.

Budapest március-ünnepe.

(Héjjas Iván harcias beszéde.)

BUDAPEST. Tegnap, március
tizenötödikén a Mátyás-templom-
ban ünnepies mise volt. Az egye-
temi ifjuság a Vigadóban rende-
zett szabadság-ünnepet. A Duna-
parton levő Petőf-szobornál az eb-
redők tartottak nagygyűlést. El-
sőnek Héjjas Iván beszélt, aki
hangoztatta, hogy ő a tettek em-
bere. Beszédében a többek között
a következőket mondotta:

— Amikor Nyugatmagyaror-
szágon szabadságharcot vívtunk
és győzelmet-győzelemre aratva
haladtunk előre, addig itthon az
egyenletlenséget szitók bátorla-
lansága megbontotta a sorainkat.
Alkudozni kezdtek és ezért vesztett
el az, ami elveszett.

Felkiáltások: A zsidók csinál-
ták.

Tovább a következőket mon-
dotta Héjjas:

— Eljön az idő, amikor majd
ezekkel is leszámolhatunk. Nem
beszélék tovább, majd meglátjátok,
amit tenni fogok.

Az ebredők gyűlésének záró-
beszédét Budaváry László volt
képviselő mondotta. Az Otthonban
az újságírók ünnepelték március
idusát. Márkus Miksa megnyitó
beszéde után Bónitz Ferenc a Pá-
mány Egyesület és Kun Andor
az Újságíró Egyesület nevében
mondottak beszédet. Kun Andor
beszédében hangsúlyozta, hogy a
sajtószabadságnak két igazi ellen-
sége van, ezek: az üldözés és a
hivatottsággal való visszaélés. Hí-
ba csukták be Kossuthot és Lova-
syékat, a magyar sajtó mégis vi-
rult. A veszedelmes érzéseket,
gondolatokat és a felháborodást
ki kell fejezni, mert különben rob-
ban, mint az a kazán, melynek a
szelepeit elzárták. Hoitsy Pál az
Otthon nevében mondott beszédet.
A budai katolikus körben gróf
Apponyi Albert mondotta az ün-
napi beszédet. Beszédét azzal fe-
jezte be, hogy nem a kimondott
szavak tudnak keseríteni igazán,
hanem azok, melyeket el kell
nyomnunk magunkban. A keresz-
tény újságírók március idusán
tartott lakomáján Bársony Ist-
ván, Milotay István, Tury József
és Anka János mondottak beszé-
det. A szónokok hangoztatták,
hogy a keresztény sajtó az elnyo-
mott és az igazából kifosztott ma-
gyarság politikai, gazdasági és
kulturális érvényesüléseért érte-
kes munkát végez. Ebben a gon-
dolatban egységes valamennyi ke-
resztény újságíró. Kozma Miklós
köszöntötte fel Milotayt, akit a
keresztény nemzeti gondolat egyik
legelső sajtóharcosának mondotta.
Ezután jelöltséget ajánlottak fel
gróf Zichy Aladárnak és olyan
tábort akarnak összehozni, a
melyben a legitimizmus összefogó
erő lesz. A nemzeti konzervati-
vizmus, a társadalmi liberalizmus
és a szélsőség mentes politika
fogja jellemezni alakulásukat.

HIREK.

A hír a lengyel királyságról

(Egy még nem történt puccs.)

BUDAPEST. Ma ellenőrizhetetlen forrásból olyan hírek terjedtek el a magyar fővárosban, hogy Lengyelországban kikiáltották a királyságot. Eddig tudvalevőleg Lengyelország még nem döntött véglegesen az államformájának kérdésében és az állam élén az úgynevezett államfő állott. A ma elterjedt hírek szerint Lengyelország a királyság javára döntött volna. Sőt egyesek már azt is tudni vélték, hogy a lengyel trónra a Habsburg család egyik tagja, még pedig nem más, mint Károly exkirály kerülne. Károly exkirály személyét komoly kombinációként emlegették. Ma illetékes helyen azután kijelentették az elterjedt hírekre vonatkozólag, hogy Lengyelországban semmiféle hasonló irányú lépés sem történt és a hírek elejétől végig koholmányok.

— Az összeírások meghosszabbítása. Ma belügyminiszeri rendelet érkezett a város vezetéséhez, amely szerint a népességi hivatal összeírási munkálatait 1922. április 15-ig meghosszabbította.

— Leverték a délafrikai zendülést. London. Forburg a zendülők utolsó johannesburgi mentővára kapitulált a kormánycsapatoknak. A védekező zendülők csak a kormánycsapatok tüzéségének hosszas ágyútüze után adták meg magukat. A kormánycsapatok számos foglyot ejtettek.

— A német-jugoszláv kereskedelmi szerződés. Belgrad. A Németország és Jugoszlávia között kereskedelmi szerződést a közeli napokban ratifikálni fogják mindkét részről.

— Kun Béla orvosi felügyelet alatt. Páris. Egy Moszkvából ideérkezett diplomata beszéli, hogy Kun Béla a volt magyar szovjetvezér súlyos neurasteniában szenved. Az általa összeállított haditörvényszék még Szovjetországban is feltűnő kegyetlenséggel mérszáróltatta le az eléje került delikvenseket. Kun Bélát, a mikor már 600 embert végeztetett ki a bírósága, a szovjet orvosi felügyelet alá helyeztette.

— A 8 Órai Újság gazdájáé oserét. Budapest. A Budapesti Hírlap lapváltóját megvette a 8 Órai Újság, amely addig Nadányi Emil tulajdona volt.

— Lejörk a piaci drágaságot. Arad város vezetésége a legerélyesebb akciókat indította meg a drágaság leküzdésére. A hatósági ártárakban már jómiként olcsó marhahúst lehet vásárolni, azonkívül a tojás árának letörése is eredménnyel járt, mert amíg egy héttel ezelőtt 1 leu 50 baniért lehetett tojást vásárolni, ma már hetven baniért lehetett a piacon kapni. A városi közöszlelési hivatal nagymennyiségű elősértést szándékozik beszerezni, hogy a rumágas 16-18 leus sertéshusárakat le törje. Az akció eredménye már érezhető is a piacokon, mert lassankint az élelmiszerárak esni kezdenek.

Gróf Apponyi Albert szüzbeszéde

(Érdekes fejezet az emlékiratokból.)

Megemlékeztünk róla több ízben is, hogy gróf Apponyi Albert, a nagy magyar államférfi emlékiratai megjelentek és széles körben nagy figyelmet ébreszt az érdekes könyv. A műnek értékes fejezete, amelyben Apponyi, Európa egyik elismerten legnagyobb szónoka megírja, hogyan mondta el a szüzbeszédét s egyben tanácsot is ad, milyen legyen a szüzbeszéd. Ezt a részt, amelynek alkalmasint sokan hasznát vehetik, módunkban van itt közölni:

— A szüzbeszéd tárgya — nézetem szerint — egyáltalán olyan legyen, a mely kívül áll a nagy politikai szenvedélyeken és így lehetővé teszi, hogy a szónokot minden oldalon rokonszenvvel hallgassák; tehát: valamely közmíveltségi, közgazdasági avagy technikai kérdés, de nem tulságosan száraz és olyan, a mely általános érdeklődés keltésére alkalmas. A beszéd ne legyen túl hosszú: a kezdő szónok szerénysége rövidségben nyilvánuljon és a Ház tekintélyei ellen irányított polemia elkerülésében, de semmiképp se szerénységi frázisokban, mentegetőzésekben, a melyek unalmasak is és a melyeket nem is tekintenek őszintéknek. Ha van mondanivalód, jogod is van azt elmondani; ha nincs, ne mentegetődzél, hanem hallgass. Én ezeket a szabályokat ösztönszerűleg követtem és azonkívül első felszólalásomat Deák Ferenc védnöksége alá helyeztem.

— Itélet a zilahai összeesküvés pörben. Cluj. A hadbíróóság hosszas tárgyalás után ma délben fél tizenkettőkor hirdette ki a zilahai összeesküvés pör ügyében hozott ítéletet, amelynek értelmében a távollévő Sütő Andrást, Tóth Antalt és Terge Jánost in contumaciam négy szavazattal egy ellenében életfogytiglani kényszer munkára ítélte, míg a többi vádlottat: Seress Jolánt, Medgyaszayt, Urházt és Sztankovics Józsefet és Lajost és Tondora Jánost felmentették.

— Napfogorvosok lesz márciusban. A kalocsai obszervatórium jelenti, hogy március huszonnyolcadikán gyűrűs napfogorvos lesz, amely nálunk részleges napfogorvos formájában nyilvánul meg. Az érdekes tünemény zónaidő szerint délután két óra huszon hét perckor kezdődik, a nap első pontján és négy óra negyven perckor végződik. A közbeeső idő alatt a hold csaknem a felét fogja elfedni a napnak.

— Szász Zoltán póra. Budapest. Szász Zoltánnak és társainak bűnügyében ma nem tarthaták meg a közölt főtárgyalást, mert Szász Zoltán nem jelent meg a elmaradását betegséggel indokolta. A bíróság úgy intézkedett, hogy azonnal menjen ki a törvényszék orvosra Szász Zoltán lakására és vizsgálja meg. A törvényszéki orvos azal a jelentéssel jött vissza, hogy Szász Zoltán egészséges. A tárgyalás megkezdését holnapra tűzték ki.

Az öreg ur ugyanis a részletes költségvetési vita alatt többnyire a Ház folyosóján tartózkodott és adomázott. Mikor felszólalásom ideje közeledett, elmentem hozzá és azt a kegyet kértem tőle, hogy jöjjön be a terembe, hallgassa meg első képviselőházi beszédemet. — Meg is ígérte, meg is volt a hatása. Valóságos szenzáció volt, mikor nevem felhívásakor Deák Ferenc egész kíséretével belépett a terembe és tüntető érdeklődéssel felém fordulva foglalta el helyét. A Ház figyelme, mely kezdő szónoknak mindaddig biztosítva van, a míg azt a saját hibájából el nem veszti, ezzel valóságos kíváncsisággá fokozódott. Mit éreztem én, aki el voltam tökélyre vezérszerepet játszani, de aki akkor még kevesek rokonszenvét bírtam? Hazudnék, ha azt állítanám, hogy minden elfogultságtól mentes voltam; az a síri csend, a mely fogadott, az a tudat, hogy mennyi függ az első benyomástól, bizony rezgésbe hozta idegrendszeremet. De ez csak addig tartott, míg a két első mondatot elmondtam. Azon túl határozottan élveztem a helyzetét és a mint láttam, hogy miként nő a kedvező hatás, a mint éreztem azt a magnetikus összeköttetést a hallgatósággal, mely a szónoklat lényege: teljes biztonsággal kezeltem a szót, úgy, amint bennem keletkezett, mert ez az első beszédem sem volt előre leírva, csak átgondolva...

— Dr. Székely Aladár ügyvédi irodáját Str. Eminescu (Deák Ferenc utca) 36. alá helyezte át. — Egy város pénzügyi zavarai. Losonc. Losonc városa már rég ide óta anyagi zavarokkal küzd. Az utolsó hónapokban nemcsak, hogy nagy költségek után esedékes kamatfizetési kötelezettségeinek nem tud eleget tenni, hanem tisztviselői és alkalmazottai számára sem képes a fizetéseket kiutalni rendszeresen. A februári fizetéseket a múlt hó vége felé kapták meg a tisztviselők, a rendőrségénység még a februári illetményeit sem kapta meg.

— A „Kereskedelmi, Ipari és Pénzügyi Compass” oluji szerkesztősége román, magyar és német nyelven hatalmas kötetet készült kiadni, s abban Románia iparának és kereskedelmének fokozatos fejlődését a kereskedő világának bemutatni. A kötetben — mit „Kereskedelmi Kalauz” címen ad ki s amiből sok ezer példány kerül külföldre — nemcsak minden részvénytársaság múlt évben elért üzleti eredményéről fog beszámolni, hanem abban Románia minden nagyobb vállalatát és nagykereskedőjét díjtalanul iktatja be, miáltal iparunknak és kereskedelmünknek megbecsülhetetlen szolgálatot tesz. Ugy az államnak, mint minden részvénytársaságnak és nagykereskedőnek érdekében áll, hogy a mű mielőbb elkészüljön és belőle iparunkról, kereskedelmünkéről, minden áziránt érdeklődő hű képet alkothasson magának. A szerkesztőség — amint értesülünk — lázas szorgalommal dolgozza fel a ban-

kok, ipari és kereskedelmi részvénytársaságok 1921. évi származásainak adatait, minden reményünk megvan tehát ahhoz, hogy végre kereskedelmi compassunk elkészül. A szerkesztőség egyébként ezuttal is felkéri a részvénytársaságok igazgatóit, hogy mult évi származásait, a nagykereskedők pedig a hozzájuk kiküldött kérdőíveket öimére küldjék be. Amelyik vállalat kérdőívet nem kapott, levélben kérje a compassba való felvételét.

— Megérkeztem a legszebb nyári kalapujdonságokkal. Ugy diszített modell kalapokban, mint mindennemű kalapokhoz tartozó ujdomságokkal, mint régen, a legkényesebb izlést kielégíthetem. Tisztelettel Deia Paula, Str. Bratianu (Weitzer János-utca) 9.

— Fehér si Comp. női fodrász üzletébe bontófésűk nagy választékba érkeztek.

— Utlevélek. Az Aradi Államrendőrségen a következők vehetik át utleveliket: Brenner Márton, Iványi Menyhért, özv. Prekupa István, Székely Albert, dr. Sugár Jenő, Kovács István, báró Bohus Zsigmond, Csillag Lajos, özv. Fenyves József.

— Lóárvetés. E hó 17-én és 24-én reggel kilenc órai kezdettel az aradi első vadászhadosztály 55 lovat fog a marhavásártéren nyilvános árverés alá bocsátani.

Magyarok a pápánál.

BUDAPEST. Az új pápa, XI. Pius, a minap audiencián fogadta a magyar egyetemi és főiskolai hallgatóságot. Hódolatát tolmácsoló küldöttséget Antal István és Zachariás Árpád dr. Antal István dr. erről az audienciáról a következőkben számol be:

— Szent anyám — mondtam franciául — engedje meg, hogy tolmácsoljam apostoli színe előtt a magyar egyetemi és főiskolai hallgatók országos szövetségében tömörült tízezernyi keresztény magyar ifjunak mélységes hódolatát és gyermeki ragaszkodását.

A Szentatya komoly arca felderül, jóságos, meleg mosoly fut ajkain keresztül s kezét mindig vállaimon tartva, halk, alig hallható hangon szólal meg:

— Vigyék magukkal különös áldásomat Magyarországra az egyetemi ifjuság számára. Körülbelül harminc-negyven éve, hogy én Budapesten voltam és mindig örömmel emlékezem az Önöknél való tartózkodásomra.

Pompás kiejtésű, s déli dialektusú franciassággal, lassan, minden szót hangsúlyozva mondta e néhány mondatot s utána csókra nyújtotta a kezét. Háromszor csókoltuk meg Krisztus földi helytartóinak halászgyűrűs ujjait. Az utánuk következők kihallgatása még néhány percig tartott s a major domus intésére újból térdreereszkedett félkör pillanatára még egyszer, utóliára a Szentatya nemes, méltóságteljes alakjára szegeződött. A Szentatya egy lépést tett előre s a karjait kitérve a térdelők fölé és megáldott bennünket.

A kisantant és Genua.

(Duca külügyminiszter jelentése.)

BUCURESTI. Tegnap minisztertanács volt, amelyen Duca külügyminiszter beszámolt a belgrádi konferencia eredményéről. (RTI.)

BUCURESTI. A külügyminiszter ma a következő kommunikét adta ki: A lengyel Közfarsaság, a S. H. S. királyság, a csehszlovák köztársaság és Románia kormányai megegyezést kötöttek a genai konferencián tanúsítandó szolidaritás magatartásukra vonatkozólag. Azon tervtől áthatva, hogy Közép-Európa normális gazdasági és politikai életét biztosítsuk, a négy kormány a következőket határozta el:

1. A nagyhatalmak Képviselői által Cannesban megállapított program betartandó Genuában, a hol nem szabad másról tárgyalni, mint a programban megállapított kérdésekről. 2. A szakértők sürgős összejövedele Belgrádban, ahol a gazdasági kérdésekben tanúsítandó magatartást állapítják meg. 3. A nemzetközi szállítások és a kereskedelem megkönnyítése az állami szuverenitás tekintetbe vételével. 4. Az összes szövetséges államok részvétele minden olyan alkalommal és minden olyan kérdés tárgyalásánál, amelyeknél az illető államok érdekelve vannak.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi valutaárak. (Március 16.) Dollár 136, márká 0.54, sokol 2.40, dinár 1.70, magyar korona 0.19, budapesti kifizetés 5, bécsi kifizetés 55, berlini kifizetés 0.52, francia frank 12.5, prágai kifizetés 2.45.

Zürichi ártás. (Március 16.) Berlin 190, Newyork 516, Milano 2590, Prága 900, Budapest 62.5, Zágráb 165, Bucuresti —, Varsó 13, Bécs 7, lebecsített osztrák korona 7.

Budapesti ártás. (Március 16.) Napoleon d'Or 30.90, dollár 829, márká 305.5, osztrák korona —, rubel 42, leu 610, sokol 1442, dinár 955, lengyel márká —.

Zürichi ártás. (Március 16.) Berlin 189, Newyork 515, Milano 2590, Prága 905, Budapest 62.5, Zágráb 165, Bucuresti —, Varsó 13, Bécs 7, lebecsített osztrák korona 7.

Budapesti ártás. (Március 16.) Napoleon d'Or 3090, dollár 826, márká 304, osztrák korona —, rubel 41.25, leu 609, sokol 1433, dinár 930, lengyel márká 18.

Tenyészállatok behozatala. Az Erdélyi Gazdasági Egyesület beadványával fordult a cluj földművelésügyi reszszertőhöz, hogy tekintettel az erdélyi állatállomány fokozatos elcsúszására, engedélyezze tenyészállatoknak, még pedig simmenthali bikáknak behozatalát. A reszszert erre megítélte a kellő lépéseket, hogy a behozatalt rövidesen lehetővé váljék.

Finme a fascisták kezén.

(Elkergették az ideiglenes kormányt.)

SUSAK. A fascisták tegnap este megbuktatták a finmei kormányt és magukhoz ragadták a hatalmat. A carabinieri elfoglalták a városházát, a táviróhivatalt és az utcakeresztezőknek gépfegyvereket állítottak fel. Az egyesült fascista legionáriusok és carabinieri felfüggesztették a kormányt, hogy az ideiglenes kormány, nem felel meg a hivatásának és ezért ágyúkkal fogják kényszeríteni

az olasz kormányt arra, hogy Finmet annektálja.

BEGRÁD. Az olasz követ megbeszélést folytatott Nincsic jugoszláv külügyminiszterrel a finmei kérdésről és ezzel kapcsolatosan a rapalloi szerződésről. Az olasz követ kijelentette, hogy Olaszország kész a rapalloi szerződést végrehajtani, hogy ezzel is biztosítsa Olaszország és Jugoszlávia között a jóviszonyokat a helyreállítását.

Irodalom és művészet.

Fi-Fi, To-To, Dé-Dé, Ki-Ki.

BUDAPEST. A „Fi-Fi” című híres pikáns operett most érte meg századik pesti előadását, de a Blaha Lujza színház már az új operettre készül. Angol eredetű az új darab, a címe: „To-To.” A színházak ugyancsak gondoskodnak arról, hogy ki ne fogyjanak hangutánzó, kétszótagú szindarabokból, a melyekben egy látszik, valami különös kabalát éreznek, hacsak nem véletlen találkozásról van szó. A To-To után ugyancsak ismét a „Fi-Fi” diadalmas szerzője fog megszólalni a Blaha Lujza színházban, még pedig „Dé-Dé” című operettjével s ez a babonás Dé-Dé talán egy időben kerül majd színpadra a „Ki-Ki” című vígjátékkal, amelynek írója André Pécourt francia író s amelyet a Magyar Színház iktatott be ideai műsorrendjébe. Ha most még megemlíjük, hogy a Vigaszínház egyik nagyszerű reprize volt a „Zaza” s hogy a Blaha Lujza színház többek között az „Olala hercegnő” című operettre is készül egyelőre befejeztük a seregszemlét a legújabb színházi kabala, a kétszótagú, ismétlődő hangú címek felett, amelyekben oly ellenállhatatlan kedvességgel vibrál a gyermeki gúnyosság s az öserdők harci kiabozása.

Az aradi városi színház hétfő műsora. Pénteken: Bohémek, Grozavescu Traján, a cluj román opera első tenoristájának és Tyron Silvia felléptével, bérletszűnetben, felemelt helyekkel. Szombaton: Cigánybáró, Áca de Barbu, a cluj opera művésznőjének vendégfelléptével, bérletszűnetben, felemelt helyekkel. Vasárnap d. u.: Gyerekkasszony este: Tündérek cselédje. (A bérletszűnetben.)

A színházi iroda hírel, Grozavescu Traján, a cluj opera kiváló tenoristája péntek este a Bohémek Rodolfo szerepében kezd meg vendéglátását. Mimi szerepét a tündöklő hangú Tyron Silvia énekli. Kiváló érdekessége az előadásnak, hogy Collin szerepét Bing János szintén először énekli. — Áca de Barbu szombaton este a Cigánybáró Saffi jában lép fel először. A kiváló énekesnőnek ez egyik legjobb szerepe. — Vasárnap délután Gyerekkasszony című népszínmű van műsoron. — A Tündérek cselédjét vasárnap este látszák. — Hétfő este Áca de Barbu és Grozavescu Traján együttes fellépése a Piliangó kisasszonyban, míg kedden együtt lépnek fel a Toscában.

Herceg-premier Budapesten. Budapest. A Vigaszínház tegnap mutatta be nagy sikerrel Herceg Ferenc „Aranyborjú” című új színművét, melyet Herceg a „Magdaléna két élete” című regényéből írt. A darab színhelye Timisoara. A bemutató közönsége és a sajtó meleg elismeréssel fogadta az illusztris magyar író új szindarabját.

A Modern Kabarében ma utoljára megy a negyszabású kacagtató hefti műsor, amelynek főszámai a három kitűnő bohózat: Brothers—Walsey, a komikus gyorsfűtők, Dóra Revelly akrobatikus száma, Keleti—Mezől táncos mókája. Jegyek egész nap válthatók a kabaré pénztáránál. Előadás után parkettánc.

MOZI. Az „Osztrigás hercegnő” premierje az Apollóban. Az osztrigás hercegnő pompás színporkázóan szellemes filmje közel másfél órán át harsogó kacagásban tartotta a közönséget. A komikus helyzetek egymást váltják fel a filmben, amely hemzseg a groteszk, mulattató figuráktól. A szégyes amerikai milliárdos leány hercegi férjet akar. Akad is egy férjelölt, aki előre küldi a szolgáját s ez a svíhák a herceg helyett mutatkozik be a sok jóléttel kecsegtető milliárdosi házban. Elképzelték, hogy ebből a szituációból milyen ötletes jeleneteket fűz tovább a szellemes Lubitsch Ernő, aki nemcsak mint humorista író, hanem mint rendező is zseniális munkát végzett. Ossi Oswald a milliárdosleány szerelmében bájos és szeretetreméltó, Harry Liedtke a herceg alakját rajzolja meg kedves bohémiséggel és eleganciával.

Nagy cirkuszdráma az Urániában. Nagyszámú közönség gyönyörködött tegnap az Uránia filmjudozságában. Egy cirkuszgazdától gazdasági ellenküzdenek becsületes emberek s ha ez a küzdelem izgalmas és nagy áldozatokat is követel, de az eredmény nem marad el, mert az igazságnak győzedelmeskednie kell. Világreszek városok, falvak és színpompás tájak gazdag változatosságban vonulnak el szemünk előtt. Egy nagyszabású cirkusz előadásának is nézői lehetünk. Ezen a cirkuszi előadásban robban ki a dráma döbbenetes eseményével. Szinte meglepetésként egy csodálatosan idomított elefánt, a mely íromba testével sürgő-forog, cselekszik, hogy segítségére legyen a züllöttelkü cirkuszgazdától áldozóinak. A látványos cirkuszdrámát még pénteken és szombaton vetíti az Uránia.

A Nádor esatorna titka.

(Meggyilkolt és Elrabolt Iparos.)

Megírta az Aradi Közlöny, hogy az inuit csendőrség jelentése szerint a Mocra (Apátelek) mellett Nádor-csatornában egy késsel átszúrt férfi holttestre bukkantak. Tegnap szállított ki a helyszínére Ghita Agoston ügyész, Sommer Nádor vizsgálóbíró és dr. Bradean Athanasz megyei főorvos az eset megvizsgálására. Megállapították, hogy a 45 év körüli férfit ezelőtt körülbelül két héttel egy hosszú késsel a szívére keresztűszúrták. A hosszú kés teljesen átgázta a szexuális ember

első testét. A gyilkos, miután leszúrta áldozatát, belelőkte a csatornába. Azt is megállapították, hogy az iparos külsője, 161 öltözött férfi zsebéből a gyilkos elrabolta 1600 lejt tartalmazó tárcáját. A holttest már annyira oszlasnak indult, hogy arcvonásai is csak nehezen voltak kivehetők. Most a nyomozást abban az irányban folytatják, hogy a meggyilkolt személyazonosságát megállapítsák.

oooooooooooooooo

Apró históriák.

Aki k-t és l-t énekel. Róna igazgatójánál e napokban, ismételt jelentkezés után, végre próbát énekelhetett egy önérettől duzzadó fiatal Caruso-jelölt. Mikor személyi adatait kérték, a foglalkozására ezt felelte:

— Szerző vagyok!
— Regényt írt, vagy szindarabot?

— Ilyent nem írtam, legalább eddig nem.

— Hát akkor miféle szerző?
— Cselédszerző vagyok.

Följegyezték az utókor számára ezt a fontos kortörténeti adatot és azután megejtették a próba-éneklést.

Róna igazgatója végre így szólt a jelöltnek:

— Kérem, a hangjának nincs terjedelme. A g-t még valahogy bírja, de a h-nál már kudarcot vall.

Mire a jelölt önérettel így felelt:

— Hát kérem, hogy lehet ilyet mondani? Rendesen még a k-t és az l-et is énekelem, teljes hanggal!

A viskó. Biró Lajos a legkitűnőbb magyar írók egyike Bécsből Berlinbe költözött át és innét Newyorkba készül. Biró Lajos ma levelet írt egy barátjának, amelyben megírja, hogy „kilép az irodalomból, amelyből amugy is kizárták és a jövőben filmdarabokat ír. Leveléből a nyilvánosság elé kívánczik az alábbi meghatározó részlet, mint egyszerű korep is egyben:

„Levéltárs közben feleségem, aki nagyon nehezen viseli már azt a vándoréletet, odaszól nekem:

— Csak lenne már egy viskónk valahol...

Mire hét éves Évánk:

— Anya, hol van viskó?

— Mi az, hogy hol van — kérdezi a feleségem.

— Hogy milyen országban — magyarázza türelmetlenül.

— Mi az, hogy milyen országban — kérdezi tovább a feleségem.

Ejnye, hát hogy milyen valuta az a viskó — fakad ki végre Éva.

Azt hitte szegény, vándor gyermeke honunknak, hogy a viskó valami a dollárnál és untnál is kíváncsabb pénznem.

oooooooooooooooo

A szerkesztésért
KÁROLY JÓZSEF
felel.

Ma este futárt inditunk Cluj (Kolozsvár) magyar és cseh vi- **KELET** **hírlapiroda**
zumot 36 óra alatt közismert pontossággal szerzünk:

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

JOBB házból való leányt háziaszony támaszként keresek kft családtagnak tekinteni. Cím a kiadóban. 1091

NEGY polgárit végzett román, magyar, német nyelvet bíró kezdő fiatalember szállítási vállalatnál, esetleg raktárkezelő, vagy más irodai állást keres. Cím a kiadóban. 1144

JO CSALADBÓL való idősebb nő ki a háztartás minden ágában jártas, háztelönőnek, esetleg gyermekek mellé, vagy más hasonló alkalmazást keres. Német, román magyar nyelvet beszél. Vidékre is menne. Kapy Béla, Calea Aurel Vlaicu 21. sz. 1147

MOLNÁR, ki famunkához is érte azonnal felvételt. Brauno-malomban Ujmica-lacán. 1139

FIATAL fűszerkereskedő segéd állást keres. Cím Wallinger hirdetőjében. 11646

URILEANY lehetőleg vidéken uti családnál alkalmazást keres mint háztelönő, támasza, akár egy gyermek mellé. Jártas az összes háztelendőben, varrásban jókedélyű, szorgalmas. Alán lapokat „Megbízható” jellegre a kiadó. hivatalba kér. 1150

BOLTISZOLGA, fiatal ügyes azonnali belépésre keresetlik Meer festékház. 1151

Lakás.

NEM KÜLÖNBEJARATU 2 udvari szobába teljes ellátásra hivatalnokokat vagy tanítónéket elfogad tanítónő. Cím a kiadóban. 1102

KÉT SZOBÁS lakásom elcserélném 3 szobásért a város bármely részén. Bővebbet Str. Sava Raicu (György-utca) 60b) szám. 1140

Vétel és eladás.

EZER modelt tartalmazó dívatlap albumot küldünk ajánlott + kötésben, ha 35 Leit beutál a Kelet hírlapirodába Aradra. 11538

KÖNYVTÁRAKAT hangjegyeket magas áron vesz Kerpel könyvkereskedése 12191

ALIG HASZNÁLT 18-20 éves leány, aki alkalmas tavaszi ruhák jutányos áron eladók. Cím a kiadóban. 1142

PAPLAN 61 húzzal, párnahajjak eladók Str. Andrei Muresan (Nádor-utca) 2. ajtó 4. 1141

KÖLYÖKKUTYA valódi Spitz, huszhetes, eladó. Cím: Wallinger hirdetőjében. 11646

MINDENKINÉL TÖBBET FIZETÜNK képekért, bronz, márvány és porcellán figurákért perzsa szmírna argamant-szövegekért török kendőkért, antik és modern butorokért, zongorákért modern és antik dísz tárgyakért japán vázákért régi ezüst és arany műtárgyakért, mindennemű műbecsű réziségeért. Szépművészeti Salon Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) Ortlay-palota. 11911

AJÁNDÉKTÁRGYAK legolcsóbb beszerzési forrása a Salon Artistique (Fischer Elz-palota). Antik és modern porcellánok, butorok, szobrok, figurák, vázák, festmények, metszetek perzsa szövegek, ezüstművek vétele, eladása, cseréltése és bizományba vétele a legelőnyösebb feltételek mellett. 11691

UJ három pedálos keresztthúros Főrtér-pianinó eladó Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a) II. em. ajtó 4. 1152

KERTÉSZEK Üvegápol nagy mennyiségben eladó. Tüköryár, Arad Str. Colonel Paulian (Fábián László-utca) 2. 19211

FÉRFI ruházatok olcsón szerezhetők be Strasser divatruházában az ember a Lutheránus-templommal. 871

HUSZEZER DARAB 2 éves száraz első rendű hófódonga eladó Farkas Jenőnél Bajavásár. 1092

TÜKRÖT, tükrűveget jót és rosszat vesz TÜKÖRGYAR, Str. Colonel Paulian (Fábián László-utca) 2. 12211

Egy magyar gazdasági cséplőszekrény eladó. Polonyi Pál Aradtanya Gábor-duló 2. 1108

BUTOR, Ebédő és bálószobák olcsó árban kaphatók Wiegensfeld butorraktár. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca.) 4836

PIANINOT, zongorát gyöngyöket briliánsokat magas áron veszek. Leveleket „Pianino” jellegre a kiadóhivatalba kérék. 12021

GYÖNYÖRÜ SZALON GARNITURA olcsón eladó a Szépművészeti Szalonban Ortlay-palota. 12111

HASZNÁLT OLOM megvételre kerestetik Bővebbet a kiadóban.

Ingatlan.

ELADÓ 30 katasztrális hold föld janyával Zsidótemető-utca végénél. Érdeklődni ugyanott Tóth Ferencnél. 1145

ZIMANDUL-NOU (Zimándulfalum) a 85. számú ház gazdasági épületekkel és 20 hold földdel eladó. Bővebbet ugyanott. 1146

Ellátás.

NEHÁNY FIU, vagy leány középiskolai tanulónak teljes ellátást adnék. Cím a kiadóban. 1103

Különféle.

REINER JÓZSEF műorás üzlete Lutheránus templom mellett van. 790

ELADÓ lucernás háztelkek Kertész Gábor vendéglős Str. Miron Costin és Calea Aurel Vlaicu (Gróf Leiningen-utca és Pécska-ut) sarok. Ugyanott egy fordítható biliárd eladó. 1148

ELVESZETT folyó hó 15-én délelőtt 11 órakor a Str. I. Bratianu (Weitzer János-utca) a Str. Marasescu (Kosztuth-utca)ig terjedő útvonalon egy barna bőrtárcsa hivatásos írókkal és 900 lei pénzzel. Becsületes megtaláló kérések adja át a Városi addúgyosztálynak. 100

EGYHONAPOS gyermekemet 16 díjazás mellett sürgősen kiadnám gondozásra Címet a kiadóra kérék. 1149

Eladó

Str. Alexandrescu (Bercsényi-utca) 16. számú magánház elfoglalható négy szobás lakással. Bővebbet WALLINGER-irodában ahol eladó ingatlanok állandós előjegyezhetők 11646

Arad város I. ker. előjárás. ad. 5180-1922.

H I R D E T M É N

Közhírré teszem hogy az idei tavaszi vásár Aradon folyó évi március hó 31-én (pénnteken) tartatik meg Arad 1922. március hó 11.

Pociolana, s. N.
I. kerületi előjáró.

Szőlősgazdák figyelmébe!

Legjobb beszerzési forrás, míg az **olcsó készlet tart:**

I. minőségű rézkénporban
Kénvirágban 11539
Thyosulfátban és
Kali hypermanganban a
Vojtek és Weisz
drougeria Aradon.

Brilláns kőveket, arany- és
ezüst-tárgyakat a legma-
gasabb áron vesz: 1118

Hirsch Jenő órák és ékszerész
Strada Metlanu (Forray-utca).

Denaturált szesz

kapható: 11548

IRITZ festékház

Strada Brancovici (Lázár Vilmos-utca).

AZ IGAZI UTAT!

18881. "Közlemény" a Székelyudvarhelyi "Közlemény" H. 2.

„Közlemény” a Székelyudvarhelyi „Közlemény” H. 2. 18881. „Közlemény” a Székelyudvarhelyi „Közlemény” H. 2. 18881. „Közlemény” a Székelyudvarhelyi „Közlemény” H. 2.

Aradi Olajipar Részvénytársaság.

Vagyon. Mérleg 1921. december hó 31-én. Teher.

Pénztárkészlet ...	18.320,65	Részvénytőke ...	8.500.000
Ingatlan ...	1.008.787,10	Alapítási költség ...	27.835,50
Építési anyagok ...	125.932,25	Hitelezők ...	1.725.251,11
Gépek és eszközök ...	409.982,70	Atmeneti tétel ...	98.450
Irodai berendezések ...	29.042,28	Nyereség ...	881.439,77
Áru ...	2.017.162,15		
Adósság ...	2.109.948,85		
Letételek ...	18.846		
	5.730.978,98		6.780.978,98

Tartozik. Veszteség-Nyereség-számla 1921. december 31-én. Követel.

Költség ...	512.855,58	Üzleti jövedelem ...	1.521.028,93
Személyzeti fizetések ...	255.974,16	Ingatlan jövedelem ...	12.115
Munkabér ...	192.789,61		
Kamat ...	84.489,41		
Adók ...	6.362,96		
Letételek ...	49.486,72		
Gépek és eszközökből ...	96.589,85		
Irodai berendezésekből ...	8.228,92		
Nyereség ...	381.439,77		
	1.585.143,96		1.583.143,96

Arad, 1921. évi december hó 31-én.

Lengyel Lajos, sk.
főkönyvelő.

Az igazgatóság:

Lengyel Sándor, sk. Gróf Károlyi Gyula, sk. Kintzig János, sk.
vezérigazgató. elnök. alelnök.
Bárd Urbán Péter, sk. Dr. Köpt János, sk. Alföldy Pál, sk. Vértán István, sk.
Vasárhelyi József, sk. Purgly László, sk. Kerecsy György, sk.

A felügyelő-bizottság:

Földes Soma, sk. elnök. Flam Miksa, sk. Issekuta Géza, sk.
Vigyázó László, sk. Faragó Rezső, sk. Tömör János, sk.

Még nem késő! Az „Aradi Közlöny” egy apróhirdetése még segíthet!